

Szakmai beszámoló
NKA 204188/00508

Bajzik Zsolt – Mayer László – Melega Miklós: Szombathely mindenkép(p)en! Műkedvelő- és amatőrfényképészek Szombathelyen a 19–20. században. Szerk. Bajzik Zsolt, Mayer László. Szombathely, Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára, Vasi Múzeumbarát Egylet, 2018. 253 p.

Hosszú évek előmunkálatai és a módszertani lehetőségeket számba véve kezdte el levéltárunk is gyűjteni és feldolgozni – a Vasi Múzeumbarát Egylet segítségével – a szombathelyi műkedvelő- és amatőr fotográfusok fényképeit, és ezzel párhuzamosan feltérképezve a már korábban állományba vett képi forrásokat is. Elsődleges célunk az volt, hogy megmentjük és a nyilvánosság elé tárjuk azokat a lappangó értékeket, a helytörténeti kutatás számára nélkülözhetetlen képi adathordozókat, a fiókok mélyén rejtőző fotókat, diákat, amelyekkel tovább formálhatjuk a városról kialakult képet úgy, hogy közben újabb ismereteket is gyűjtünk annak 19–20. századi történetéhez. Speciális feladatot jelentett a napjainkban is zajló paradigmaváltás követelményeinek megfelelni, amely az elkapott pillanat mellett a fénykép, diakép elkészítésének körülményeit, indítékait, a fénykép és a fényképész személyes történetét is a jelenkorkutatás forrásanyagának tekinti. Célunk megvalósítása érdekében felhívással fordultunk a nyilvánossághoz és kértük, hogy a város múltjával kapcsolatos fényképpel jelentkezzenek. A begyűjtött fotókat digitalizáltuk és az azokhoz tartozó információk rögzítését is elvégeztük.

Az egykori szombathelyi amatőrök felvételeinek felhasználásával a városkép folyamatos átalakulásáról, a közéleti- és családi eseményekről készített fotográfiákból 2017 nyarán egy nagy sikerű időszak kiállítást rendeztünk. Ennek a tárlatnak a feldolgozott anyagából és az elmúlt években a magánszemélyektől összegyűjtött és a levéltárban feltárt 20. századi amatőr fotókból készített válogatásból jelent meg az NKA támogatásával az album. Az elmúlt évtizedekben is kiadtak Szombathelyen fotókkal illusztrált albumokat, de ezek szinte kizárólag csak a hivatásos fényképészek nézőpontján keresztül láttatták a várost és annak életét, és nem magát a fényképet, mint speciális forrást, vizuális információhordozót állították a középpontba. A kiadvány hiánypótló alkotás, hiszen a város 19–20. században történt változásait, mindennapjait a szemlélődő egyén, a szombathelyi polgár nézőpontján keresztül mutatja be. Olyan pillanatokot örökítettek meg a magánszemélyek, amelyekre a hivatásos fotósok általában nem figyeltek fel, vagy éppen nem voltak jelen és ezért nem is rögzíthették

az adott eseményt. Az ily módon kézbe vehető képi adathordozók fontosak a szűkebb régió-, a város- és a családtörténeti kutatásoknál, amelyek az új szempontú történeti kutatásokat is támogatják. Ez a kötet módszertani segítséget is nyújt azoknak a közösségeknek, akik hasonló módon szeretnék feldolgozni a saját lakóhelyük történetét. Felhívja a figyelmet azokra a korabeli egyesületekre, szakkörökre, csoportosulásokra, magánszemélyekre, akik az elmúlt évtizedekben megörökítették az utókornak a környezetük változásait, eseményeit.

A kötetet A/4 méretben, keménytáblás kiadásban és 256 oldal terjedelemben, matt műnyomó papíron, 4 + 4 színben, fotóalbum minőségben jelent meg. A könyv polgármesteri bevezetővel kezdődik, majd Bajzik Zsolt, Mayer László és dr. Melega Miklós tanulmányaival folytatódik. Információval szolgál az amatőr-fotózás szombathelyi kezdeteiről, különlegességeiről, a műkedvelő- és amatőr-fotósok két világháború közötti ténykedéséről, a fotós egyesületekről, fénykéпкиállításokról, és a második világháború utáni fotóséletről, a vállalati és iskolai fotószakkörökről, a Savaria Fotóklub ténykedéséről. A tanulmányokhoz kapcsolódik az 400 darabot meghaladó, rendszerezett fekete-fehér és színes fotográfia, amely a 19. század végétől egészen az 1990-es rendszerváltozást jelképező Lenin-szobor leemeléséig mutatja be a város folyamatos átalakulását, az adott történelmi korszakokra legfőképpen jellemző eseményeket, és a városban élő egykori polgárait. A kötet végén kronológia, képjegyzék, hely- és névmutató, angol nyelvű rezümé segíti az érdeklődők tájékozódását.

A támogató a szerződésben foglalt kötelemeinek eleget téve a támogatás tényét a kötetben feltüntette; a kiadvány 1 példányát postai úton az EMET NKA Igazgatósága címére megküldte; 60 darabot pedig közgyűjteményeknek és könyvtáraknak eljuttatott és a szakmai beszámolót a Hungaricana közgyűjteményi Portálra feltöltötte.

Szombathely, 2019. 03. 27.

Melega Miklós
/: dr. Melega Miklós:/
levéltár-igazgató